

Egzekucja długów: jak ją przyspieszyć?

Dla osób, które mają doświadczenie w zakresie prowadzenia sporów sądowych oczywistym jest stwierdzenie, że procedury sądowe bywają długotrwałe i skomplikowane. Czasem zdarza się, że nawet pomimo ewidentnie słusznej argumentacji, z przyczyn formalnych nie udaje się uzyskać korzystnego rozstrzygnięcia sądu. Powstaje zatem pytanie, czy wierzyciel może zabezpieczyć swoje interesy w taki sposób, aby uzyskać tytuł egzekucyjny bez konieczności prowadzenia sporu sądowego. Rozwiązaniem tego problemu jest uprzednie uzyskanie oświadczenia dłużnika o poddaniu się egzekucji.

Forma oświadczenia o poddaniu się egzekucji

Zgodnie z treścią art. 777 § 1 pkt 4 - 6 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (dalej określana jako „kpc”), **tytułem egzekucyjnym jest akt notarialny zawierający oświadczenie dłużnika o poddaniu się egzekucji na rzecz oznaczonego wierzyciela**. Forma aktu notarialnego dla oświadczenia dłużnika zastrzeżona została pod rygorem nieważności. W przypadku, gdy oświadczenie dłużnika o poddaniu się egzekucji ma być swoistym zabezpieczeniem wykonania umowy, wystarczy, że formą aktu notarialnego objęte jest samo oświadczenie dłużnika o poddaniu się egzekucji, które może stanowić odrębny od samej umowy dokument.

Rodzaje oświadczeń o poddaniu się egzekucji

W aktualnym stanie prawnym kodeks postępowania cywilnego wymienia **trzy rodzaje** oświadczeń o poddaniu się egzekucji:

1. Akt notarialny uregulowany w art. 777 § 1 pkt 4 kpc

Na podstawie przytoczonego wyżej przepisu można wyróżnić następujące elementy, które powinno zawierać oświadczenie o poddaniu się egzekucji na podstawie art.

777 § 1 pkt 4 kpc:

- a) określenie dłużnika i wierzyciela;
- b) oświadczenie dłużnika o poddaniu się egzekucji;
- c) precyzyjne określenie świadczenia dłużnika (obowiązek zapłaty sumy pieniężnej lub wydania rzeczy oznaczonych co do gatunku, ilościowo w akcie określonych, albo też wydania rzeczy indywidualnie oznaczonej), w tym podanie podstawy prawnej obowiązku (np. wskazanie umowy, z której wynika obowiązek)
- d) termin spełnienia świadczenia lub zdarzenie, od którego uzależnione jest jego wykonanie.

2. Akt notarialny uregulowany w art. 777 § 1 pkt 5 kpc

Przepis ten wyróżnia następujące elementy, które powinno zawierać oświadczenie o poddaniu się egzekucji na podstawie art. 777 § 1 pkt 5 kpc:

- a) określenie dłużnika i wierzyciela;
- b) oświadczenie dłużnika o poddaniu się egzekucji;
- c) oznaczenie świadczenia pieniężnego (do wysokości w akcie wprost określonej albo oznaczonej za pomocą klauzuli waloryzacyjnej);
- d) określenie zdarzenia, od którego uzależnione jest wykonanie obowiązku;
- e) określenie terminu, w którym wierzyciel może wystąpić o nadanie klauzuli wykonalności aktowi notarialnemu.

Jak wynika z powyższego, zasadniczą różnicą pomiędzy art. 777 § 1 pkt 4 i art. 777 § 1 pkt 5 kpc jest zakres świadczeń, które można na ich podstawie egzekwować – **na podstawie pkt 4 może to być zapłata kwoty pieniężnej, jak i wydanie rzeczy oznaczonych co do gatunku lub rzeczy indywidualnie oznaczonej, podczas gdy pkt 5 dotyczy wyłącznie obowiązku zapłaty sumy pieniężnej.** Inny jest również sposób oznaczania kwoty świadczenia pieniężnego – w przypadku pkt 4 kwota ta musi być konkretnie wskazana, natomiast w przypadku pkt 5 wystarczy określić górną granicę wysokości świadczenia lub wskazać klauzulę waloryzacyjną (np. walutową lub indeksową).

Charakterystyczną cechą aktu notarialnego określonego w art. 777 § 1 pkt 5 jest obowiązek wskazania terminu, w którym wierzyciel może wystąpić o nadanie klauzuli wykonalności aktowi notarialnemu. Po upływie tego terminu akt notarialny traci status tytułu egzekucyjnego. Nie oznacza to jednak, że traci on jednocześnie cechy dokumentu urzędowego. A zatem nawet po upływie wskazanego w akcie notarialnym terminu na nadanie mu klauzuli wykonalności, stanowić on może podstawę do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym (art. 485 § 1 pkt 1 kpc), jeśli zawiera treść mogąca uzasadnić podstawę prawną dochodzonego roszczenia.

3. Akt notarialny uregulowany w art. 777 § 1 pkt 6 kpc.

Analiza tego przepisu pozwala wyróżnić następujące elementy, które powinno zawierać oświadczenie o poddaniu się egzekucji na podstawie art. 777 § 1 pkt 6 kpc: a) określenie stron aktu;

- b) oświadczenie osoby, której rzecz, wierzytelność lub prawo jest obciążone hipoteką lub zastawem, która nie jest dłużnikiem osobistym, o poddaniu się egzekucji z obciążonej nieruchomości, wierzytelności lub prawa, w celu zaspokojenia wierzyciela, na rzecz którego ustanowiono zabezpieczenie;
- c) określenie wysokości wierzytelności podlegającej zaspokojeniu (oznaczonej wprost, do wysokości określonej kwoty lub za pomocą klauzuli waloryzacyjnej);
- d) określenie okoliczności upoważniających wierzyciela do prowadzenia egzekucji;

- e) określenie terminu, w którym wierzyciel może wystąpić o nadanie klauzuli wykonalności aktowi notarialnemu.

W przypadku tego rodzaju aktu notarialnego zakres egzekucji ograniczony jest do składników majątku dłużnika rzeczowego, na których ustanowiono zabezpieczenie.

Nadanie klauzuli wykonalności na akt notarialny

Jeżeli spełnione zostaną wyżej wymienione wymogi, akt notarialny zawierający oświadczenie dłużnika o poddaniu się egzekucji stanowić będzie tytuł egzekucyjny, który po nadaniu klauzuli wykonalności stanie się tytułem wykonawczym uprawniającym wierzyciela do przeprowadzenia postępowania egzekucyjnego. Oznacza to ogromne uproszczenie procedury windykacyjnej, albowiem pominięty zostanie cały etap postępowania sądowego – za wyjątkiem postępowania o nadanie klauzuli wykonalności.

Klauzula wykonalności na akt notarialny zawierający oświadczenie o poddaniu się egzekucji nadawana jest na wniosek wierzyciela przez sąd rejonowy właściwy dla dłużnika. Jeżeli tej właściwości nie można ustalić, klauzulę nadaje sąd rejonowy, w którego okręgu ma być wszczęta egzekucja, a gdy wierzyciel zamierza wszcząć egzekucję za granicą - sąd rejonowy, w którego okręgu tytuł został sporządzony.

W postępowaniu o nadanie klauzuli wykonalności sąd bada, czy akt notarialny spełnia wymogi formalne określone w poszczególnych przepisach, a także czy minął termin spełnienia świadczenia, czy nastąpiło zdarzenie uprawniające wierzyciela do wszczęcia egzekucji oraz czy nie minął termin przed upływem którego wierzyciel może wystąpić do sądu o nadanie klauzuli wykonalności.

Pamiętać przy tym trzeba, że zgodnie z treścią art. 786 § 1 kpc jeżeli wykonanie tytułu egzekucyjnego jest uzależnione od zdarzenia, które udowodnić powinien wierzyciel, sąd nada klauzulę wykonalności po dostarczeniu dowodu tego zdarzenia w formie dokumentu urzędowego lub prywatnego z podpisem urzędowo poświadczonym. Ważne jest zatem, aby w akcie notarialnym tak określić zdarzenie, od którego uzależnione jest wykonanie obowiązku, aby później nie narazić się na trudności dowodowe w tym zakresie, co mogłoby skutkować odmową nadania klauzuli wykonalności.

Uwagi praktyczne

Poprzez oświadczenie o poddaniu się egzekucji dłużnik nadaje wierzycielowi swoiste uprawnienie, z którym nie wiąże się żaden obowiązek wierzyciela. Oznacza to, że wierzyciel nie musi występować z wnioskiem o nadanie klauzuli wykonalności na akt notarialny i może wszcząć postępowanie sądowe na zasadach ogólnych.

W akcie notarialnym można określić, że dłużnik poddaje się egzekucji tylko co do części swojego majątku albo co do określonego sposobu egzekucji (np. z rachunku bankowego).

W przypadku bezskuteczności tak prowadzonej egzekucji wierzyciel będzie zmuszony wystąpić z powództwem na zasadach ogólnych, aby uzyskać nowy tytuł egzekucyjny, uprawniający do prowadzenia egzekucji świadczenia bez ograniczeń co do sposobu egzekucji.

Należy jednak pamiętać, że na podstawie aktu notarialnego zaopatrzonego w klauzulę wykonalności dopuszczalne jest prowadzenie egzekucji tylko do wysokości kwoty wymienionej w akcie – nie zaś do kwoty rzeczywiście uzgodnionej przez strony umowy. Oznacza to, że jeżeli w umowie strony określiły wysokość świadczenia np. na kwotę 100.000,00 zł, natomiast w akcie notarialnym dłużnik poddał się egzekucji wyłącznie do kwoty 50.000,00 zł, to egzekucja może być prowadzona tylko do tej niższej kwoty.

Podsumowanie

Główną zaletą instytucji dobrowolnego poddania się egzekucji jest znaczne skrócenie i uproszczenie procesu windykacji. Złożenie takiego oświadczenia pozytywnie wpływa na motywację dłużników do spełnienia świadczeń. Mają oni bowiem świadomość, że w przypadku nierzetelnego wykonywania obowiązków egzekucja przeciwko nim może zostać przeprowadzona nawet bez uprzedniego postępowania sądowego.

Należy jednak pamiętać o konieczności zachowania bardzo wysokich standardów w zakresie formy i treści aktu notarialnego zawierającego oświadczenie dłużnika o poddaniu się egzekucji. Najbardziej zalecanym rozwiązaniem byłoby opracowanie szczegółowego projektu oświadczenia dłużnika już w momencie zawierania przez strony umowy. Pozwoli to na późniejszym etapie wyeliminować możliwość wystąpienia rozbieżności pomiędzy wolą wierzyciela, a treścią złożonego przez dłużnika oświadczenia, zlikwiduje również niebezpieczeństwo odmowy nadania klauzuli wykonalności na akt notarialny przez sąd.

Autor: Piotr Szwechłowicz, radca prawny, Kancelaria Prawna Piszcz i Wspólnicy